

Novе književne smeri v 20. stoletju - MODERNIZEM ali AVANTGARDA (izrazit eksperimentalizem):

- **Kubizem**
 - Rušenje oblik, odpravljanje ločil, tok podzavesti (ni logike kraja in časa) Apollinaire
- **Futurizem**
 - Začetek v Italiji, Marinetti – Manifest, odklanjajo kulturi in dediščino, umetnost želijo uničiti, vojna je higiena sveta, nadčlovek, (poezija)
- **Dadaizem**
 - Skrajni anarhizem, zahtevajo vrnitev k primitivnim glasovom
- **Ekspressionizem**
 - Občutje kaosa, svobodni ritem, disharmoničnost, težnja k višjemu idealu, slog in obdobje
 - Naturalizem, realizem, dekadenca
 - Upor proti meščanstvu, deformirane podobe, groteska, patetičen slog
- **Nadrealizem**
 - Proust, Joyce, Kafka
 - Nekonrolirane asociacije, halucinacije, prava je samo višja resničnost
- **Konstruktivizem**
 - Uporaba števil, simbolov ...
- **Eksistencializem**
 - Sartre, Camus, začetnik Dostojevski, Kafka

- Ne opisujejo stvarnosti, lepih in izjemnih čustev, ni mističnega stika z višjo resničnostjo
- Usmerjeni v natančnejše oblikovanje psihe posameznika, njegovega zaznavanja, predstav in občutkov
- Izogibajo se olepševanju, želijo prikazati resničnost
- Tok zavesti (snov), notranji monolog, polpremi govor
- Jezik postane svoboden (glede slovnice, ločil..), tvorba nelogičnih stavkov
- Klasično umetnost zavreči, umetnost naj se zlije s tehničnim napredkom, naj postane del vsakdanjega življenja

F. GARCIA LORCA: VITEZOVA PESEM

- **Nadrealizem s špansko tradicionalno pesmijo**
- **Posvečena španskemu baročnemu pesniku, ki se vrača v roj. Kraj Cordoba**
- **Miselni preskok, razbiti stavki,**
- **Spoznanje bistva človeka ni odvisno ne od razuma ne od logike, ampak od podzavesti, svoboda, svet kjer je vse izenačeno, dobro in zlo,**
- **Razpoloženska pesem, impresivna in ekspresivna (barve)**
 - o **Rdeča luna, črna - smrt, kri, revolucija**
 - o **Vzkliki, Cordobe ne bo dosegel, smrt**

Motivi: Najbolj tipičen je **donkihotski motiv**. Ostali motivi: **hrepenenje, popotni vitez, črna kobila, rdeča luna, Cordoba...**

Tema: **nedosegljivost cilja in slutnja smrti**. Pomemben pa je tudi simbol človekove izgubljenosti sredi brezumnega sveta, **hrepenenje in vdanost v usodo**.

Ideja: sleherni človek hrepeni po idealu, ki ga nikoli ne doseže, ker se vedno znova pojavljajo višji, težje dosegljivi ideali.

Figure: **personifikacija** (...smrt me oprezuje..., smrt me pričakuje...), **okrasni pridevki** (kobila črna, luna rdeča), **vzklik** (Joj,...), **inverzija...**

Oblika: je **tradicionalna**, okvir tvorita dva enaka verza na začetku in na koncu pesmi, **kitica je svobodna, ni rime in ustaljenega ritma, verz je svoboden**.

MARCEL PROUST: COMBRAY

Modernistični roman:

- Je nasprotje tradiciji
- čutno doživljanje (pitje čaja v njem vzbudi spomine → tehnika nehotnega spomina)
- številne primere (konkretne predstave mu predstavljajo asociacijo → ASOCIACIJSKA TEHNIKA)
- 1. osebni pripovedovalec ali personalni → govori o sebi, kaj on doživlja
- scenska perspektiva
- dolga, velika poved
- zgodba ni več logična (največkrat)
- prvooseben pripovedovalec

Pripovedna tehnika. Tok zavesti.

Notranji monolog.

Meščanski in plemiški svet, nehotni spomin, hoteni spomin le dopolnilna vloga

Odsotnost fabule, nosilec toka zavesti je prvoosebni pripovedovalec, nehotni spomin posredovan skozi okus, vonj...

7.) *Simbolika krajev, narave in zgradb*

Ta simbolika se kaže v pripovedovalčevih sprehodih po naravi, v katerih opisuje svet okoli sebe. Velik pomen daje cerkvi v Combrayu, pa tudi nasploh se mu zdi, da je cerkev simbol vasi, v kateri stoji. Velik vpliv nanj ima tudi posestvo de Guermantesovih, ki se mu zdi skrivnostno, nedosegljivo, simbol plemstva.

8.) *Zapis in analiza ene od verig Proustovih asociacij*

'Ker pa bi se vsega, česar bi se morda še spomnil, domislil le hote in z razumom, in ker bi mi tak spomin dal le podatke o preteklosti, ne pa preteklosti same, se mi nikoli ni zahotelo, da bi sanjaril o tem drugem Combrayu.' To ni prava veriga asociacij, vendar pa Proust v tem stavku pove kako pomembne so zanj le-te. Namerno razmišljanje je zanj preveč deskriptivno, zato ga ne uporablja pogosto, saj z njim ne dobi tudi podatke o čustvih, ki jih je takrat doživljal. Proste asociacije pa mu, prav nasprotno, prikažejo v glavnem le čustva, ki jih Proust potem poveže skupaj s podatki v nek zaključen dogodek.

9.) *Analiza proustovega zloženega stavka*

Ko se nek stavek navezuje na prejšnjega, ima Proust navado, da ju enostavno loči z podpičjem, zato so povedi običajno zelo dolge, tudi po stran in pol. V takšni dolgi povedi lahko tudi enkrat ali večkrat zamenja temo pisanja, vendar pa naj bi cela poved vendarle predstavljala neko zaključeno asociacijo. Pogosto nekaj krajših povedi, ki so v bistvu proste asociacije, navede zato, da se približa temi o kateri se potem razpiše.

FRAN KAFKA: PREOBRAZBA

- *Tesnoba, neprijetnost, nelagodje, skrivnosten svet*
- *Mistika, simboli, preprost slog, nepovezani dogodki, nadrealistične prvine*
- *Glavna oseba: Gregor Samsa, hrošč, trgovski potnik, mnogo potuje*
- *Zaposlen v tovarni, kateri je njegov oče dolžen denar, dela samo Samsa*
- *Žrtev pritiska celotne družbe, zamudi v službo, pridejo predpostavljeni*
- *Začnejo oddajati stanovanje, gregorja skrivajo*
- *Sestra se hoče poročiti, ampak v družini izmeček, postane vsem odveč*

Motivi:

1. Preobrazba v žival
2. Mrčes, simbol uradništva, odpor do službe
3. Družina se odpove sinu
4. Gregorjeva smrt

Simboli: Hrana (glasba, umetnost je bistvo), jabolko, oče, soba, okno v svet, slika (damam s krznom, erotika?)

Vseveden pripovedovalec

Modernistična novela:

- Vsebuje elemente klasične novele, zaplet, vrh, razplet (smrt hrošča), družina ga hitro pozabi

Groteskne prvine:

- Moderna pripovedna groteska (groteska + moderni roman), izražanje neharmonične stvarnosti, opozorilni krik pred nečim ogrožajočim
-

. Tematika.